

Simona Samuilova

(Bulgaria, Sofia, Institute for Historical Studies, Bulgarian Academy of Sciences)

A Scientific Conference on the Study of World History and Bulgarian Historical Science

On the occasion of the 40th Anniversary of the Establishment of the Department of History of the World and International Relations in Recent and Most Recent Times at the Institute for Historical Studies, Bulgarian Academy of Sciences

Abstract: The scientific conference with international participation dedicated to *The Study of World History and Bulgarian Historical Science* was held on 5 – 6 October 2021 at the Institute for Historical Studies of the Bulgarian Academy of Sciences in Sofia. It was dedicated to the 40th anniversary of the Department of History of the World and International Relations in Recent and Most Recent Times.

Key words: Bulgarian historical science, scientific conference with international participation, world history

Симона Самуилова

(България, Института за исторически изследвания, Българска академия на науките)

Научна конференция „Изучаването на световната история и българската историческа наука“

По повод 40-годишнината от основаването на секция „История на света и международните отношения в ново и най-ново време“ към Института за исторически изследвания – БАН

На 5 и 6 октомври 2021 г. в Големия салон на Института за исторически изследвания – Българска академия на науките, се проведе научна конференция с международно участие по повод 40-годишнината от основаването на секция „История на света и международните отношения в ново и най-ново време“. Секцията е създадена като научно звено в Института по история през март 1981 г., с цел да бъде задоволена назрялата по това време необходимост от задълбочаване на научните изследвания в областта на европейската и на световната история, както и от представянето на българската история в контекста на световните процеси и явления. Създатели и първи нейни ръководители са: акад. Константин Косев, проф. д.и.н. Витка Тошкова, проф. д.и.н. Луиза Ревякина. В Секцията започват работа специалисти по история на Европа, САЩ, Латинска Америка, Африка. Те изследват актуални от гледна точка на съвременността проблеми, свързани с развитието на отделни страни и региони, на международните отношения, на взаимодействието и взаимовлиянието между Изтока и Запада. Последните години, свързани с процесите на глобализация, с нарастването на тесните връзки между отделните държави и народи, налагат научноизследователските проблеми на Секцията като приоритетни на българската историческа наука.

В конференцията взеха участие университетски преподаватели от България и от чужбина, представители на Института за исторически изследвания (ИИСТИ) и Института по балканистика с център по тракология (ИБЦТ) на БАН. Работата през двата дни

премина в рамките на 6 заседания, които бяха в смесен формат – присъствено и чрез онлайн включвания. Техни модератори бяха: доц. д-р Петя Димитрова (ИИСТИ), доц. д-р Виолина Атанасова (ИИСТИ), доц. д-р Теодоричка Готовска-Хенце (ИИСТИ), проф. Искра Баева (СУ), проф. Илиана Марчева (ИИСТИ). Докладите бяха организирани около два основни тематични кръга, първият – свързан с българската и чуждестранната историография, а вторият включваше доклади по различни проблеми и периоди от световната история.

Работата на първото заседание започна с представянето на доклада на проф. Искра Баева (Софийски университет „Св. Климент Охридски“) на тема „Успехи, проблеми и трудности в изследванията по световна история в България“. В него бяха очертани основните етапи в развитието на специализираните преподавания по световна история, които започват значително по-късно от тези по българска история. Беше обърнато внимание на успехите в изследванията по обща история през XX и в началото на XXI век, както и трудностите и проблемите пред „общите“ историци. Като такива бяха посочени трудният достъп и възможност за работа в чужбина с оригинални източници. Лекторката заключи, че трудностите и проблемите могат да изиграят и положителна роля като стимул за младите историци в търсенето на нови теми и проблеми, нови подходи и достъп до първична документация, улеснена и от новите технологии, за да може познаването на световната история да изпълни своята основна роля – да послужи на обществото да намери вярното място на България в световното развитие и в международните отношения.

Доц. д-р Пенка Данова (ИИСТИ) изнесе доклад върху „Български научни изследвания (2000 – 2020 г.) по въпроси, свързани с историята на Италия и българо-италианските отношения от Късното средновековие до XIX век“. В него бяха разгледани в съпоставителен план българските научни публикации от първите две десетилетия на XXI век на италиански извори за българската история. Посочена беше очертаващата се тенденция за нарастване на броя на дисертации за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, посветени на проблеми от историята на старите италиански държави, определено като гаранция за продължаването и задълбочаването на научното сътрудничество между Италия и България.

Доц. д-р Виолина Атанасова (ИИСТИ) говори за „Изучаването на Изтока в Софийския университет, 50-те – 80-те години на XX век“. Аудиторията беше запозната с основните етапи в развитието на това ново направление в българската наука и образование, както и някои проблеми, свързани с административното, образователното и научното му утвърждаване.

Проф. д.и.н. Тамара Стоилова (ИИСТИ) представи доклад, посветен на „Българското участие в изданията на Българо-руската историческа комисия (след нейното възстановяване през 1995 г.)“, в който бяха характеризирани публикациите на българските историци в десетте тематични сборника, резултат от работата на Комисията.

Първото заседание на Конференцията приключи с доклада на Ярослав Иванченко (Институт по филология, история и изкуства на Кримския федерален университет „В.И. Вернадски“) за „Американските изследвания в България, 1945 – 1990 г.“.

На същата тема беше посветен и докладът на гл. ас. д-р Симона Самуилова (ИИСТИ) със заглавие „Проблеми и перспективи пред развитието на историческата американистика в България“. Като проблеми и пречки по пътя на научното изследване на миналото на САЩ в България през XX век бяха посочени обтегнатите българо-американски политически отношения в условията на Студената война, прекъснатите научни контакти между София и Вашингтон от края на Втората световна война до 1963 г. Като перспективи и съответно фактори за развитието на американистиката бяха определени

усилията на САЩ за популяризиране на научната дисциплина зад граница като елемент от т. нар. мека сила. Откроена беше ролята на благоприятната международна обстановка вследствие на процеса на Разведряване през втората половина на 70-те години, която оказва влияние за разширяване на българо-американските контакти в областта на науката. Отбелязано беше и желанието на София за издигане на имиджа на българската историческа наука в чужбина в началото на 80-те години на XX в., благодарение на което редица български историци получават възможност да специализират в САЩ и да получат достъп до оригинални документи.

Гл. ас. д-р Калина Пеева (ИБЦТ) се спря на представянето на „Турската република в българската историография“. В доклада беше отбелязано, че множество от публикациите на българските автори за Турската република са посветени на първо място на проблемите, свързани с развитието на българо-турските отношения; на второ място, на изграждането на модерната турска държава, личността на М. Кемал и идеологията, станала известна като кемализъм; не на последно място, на балканската политика на Турция и ролята на турската дипломация в междубалканските отношения. В изложението беше обърнато специално внимание на няколко застъпени широко в българската историография тези, изградени главно преди началото на демократичните промени, които има основания да бъдат определени като неточни и подвеждащи, доколкото не отговарят на смисъла на съхраняваните в българските архивохранилища документи и не отчитат постиженията на чуждоезичната научна литература от последните десетилетия. Те са свързани главно с личността М. Кемал и кемалистката идеология, близостта на интересите и стремежа на българския министър-председател Ал. Стамболийски да сътрудничи с кемалистите в Анадола в периода 1919 – 1922, както и с проблемите, свързани с бежанските и имуществени спорове между двете държави. Тяхното локализиране беше определено като една от главните цели на изследването, доколкото въпросните неточни идеологизирани утвърждения, както и пристрастно използваните или изопачени исторически факти, подвеждат по-късните автори и повлияват негативно на качеството на изследванията на новите поколения български историци.

Гл. ас. д-р Инна Манасиева (ИИСТИ) в доклада си „България и Балканският полуостров в украинските учебници по обща история“ анализира осъвременения от Министерството за образованието и науката на Украйна през 2018 г. и реализиран в учебници план за прогимназиалния и гимназиалния курс, с оглед мястото на българската история в украинското средно образование, интересно както само за себе си, така и във връзка с наличието на голямо българско малцинство в тази страна.

Ас. д-р Катина Йонева (ИИСТИ) говори за „Изучаването на историята на държавите от Северна Европа – предизвикателства пред българската наука и образование“. Лекторката посочи, че поради географската си отдалеченост, регионът на Северна Европа никога не е представлявал изследователски приоритет за българската историческа наука. По-слабите политически и икономически връзки на България с тази зона предопределят възприемането ѝ по-скоро през призмата на възприятията на чужди наблюдатели, чиито проучвания служат като ориентир за българския учен. Заимстването на сведения и оценки от подобни външни по характер източници обуславят шаблонното моделиране на образа на обитателите на европейския Север. В доклада беше поставен акцент върху еволюцията на представянето на северните народи в българската образователна и научна мисъл от епохата на Възраждането, когато тя прави своите първи скромни стъпки в натрупването на знания за региона, до нейните измерения в настоящето, кореспондиращи с интензифицирането на опитите за доближаване до автентичната изворова база като по-достоверен фундамент за процесите в историята на държавите от Северна Европа.

Второто заседание завърши с представяне на доклада на ас. д-р Виктор Рогозенски (ИИСТИ) на тема „Полски учени за българската история“.

Третото заседание беше открито с доклада на проф. д.и.н. Светлозар Едлърв (ИБЦТ) за „Изучаването на българо-хърватските взаимоотношения през вековете като част от познанието ни за миналото, настоящето и бъдещето“, посветен на културните връзки между двата народа през XIX – XX век. Лекторът посочи, че те са обект на интензивно проучване от учените в Института за балканистика с Център по тракология (ИБЦТ) при БАН, където през последния четвърт век се развива Школа по хърватистика с основател и първопроходник доц. Румяна Божилова. Благодарение на нея и нейните изследвания от 1998 г., в рамките на съвместни изследователски проекти с учени от Хърватската академия на науките и изкуствата, е поставено началото на едно дълготрайно и плодотворно сътрудничество. Редовно през две години, при разменено гостуване, се организират съвместни българо-хърватски научни конференции, чиито материали неизменно се публикуват в сборници. Издадените до момента 13 сборника съдържат около 280 студии и статии с общ обем от над 4 200 страници. Посочени бяха трите основни традиции, върху които през годините се разгръща сътрудничеството на учените от двете страни: равнопоставеност на езиците, многообразие на темите и разширяване на човешкия и институционалния потенциал.

Доц. д-р Мария Колева (ИИСТИ) говори за „Българо-германските икономически отношения между двете световни войни в българската и германската историография“. Тя посочи различните схващания на изследователите по важни въпроси за значението на стопанската политика на двете страни с оглед външнополитическата им стратегия, както и отражението на германско-българските икономически връзки върху българското стопанско развитие. Лекторката обобщи, че повечето изследователи определят модернизацията на българската икономика през междувоенния период като резултат от двустранните стопански взаимоотношения.

Проф. д-р Никола Аврејски (Университета по библиотекознание и информационни технологии) представи доклад на тема „Френско-германските следвоенни отношения: от Елисейския договор до Договора от Аахен“, в който беше анализиран трудният път на пренасяне на френско-германските отношения в руслото на помирението, разбирателството и стратегическото сътрудничество. Открито беше фундаменталното значение на задействаната от Париж европейска интеграция, като надеждно средство за интегриране на ФРГ в Европа, по начин, който да лиши германците от възможността отново да тръгнат по пътя на реваншизма. Специално внимание беше обърнато на сключения по идея на президента Шарл дьо Гол исторически Елисейски договор за сътрудничество от 1963 г., издигнал двустранните отношения на по-високо равнище и затвърдил френско-германския съюз като „ос“ на Европейския интеграционен процес. Акцентирано беше върху последователността на Франция в политиката ѝ спрямо ФРГ и зависимостта на ефективността на Елисейския договор от политическите промени в Германия, особено при канцлерите Людвиг Ерхард и Ангела Меркел. На тази основа беше коментиран подписаният, по инициатива на президента Еманюел Макрон през 2019 г. в Аахен, френско-германски Договор за сътрудничество и интеграция. На базата на съпоставка на Договора от Аахен с Елисейския договор, лекторът показа колко по-амбициозна и широкообхватна е начертаната програма на обновения френско-германски съюз не само за развитието на двустранните отношения, но и за европейската интеграция и за мястото на Европа в съвременния свят.

Доц. д-р Надя Филипова (ИИСТИ) изнесе доклад, посветен на „Палестинският проблем в контекста на ливано-израелските отношения в годините на Студената война – български документи и анализи“. В него бяха представени документи, изготвени от

български дипломати в Дамаск, Бейрут, Багдад и други арабски столици. Те дават аналитични данни за такива важни събития като палестинското присъствие на север от ливано-израелската граница, сирийската военно-политическа намеса в ливанската гражданска война, образуването на ливански екстремистки военно-политически формации с ислямски профил в контекста на израело-палестинския сблъсък на ливанска територия, в началото на 80-те години и др. Лекторката заключи, че сравнителното изследване на информацията и анализите в тези документи с академични проучвания, доказват пълнотата и обективността на българските източници.

Третото заседание завърши с представянето на доклада на гл. ас. д-р Детелина Динева (ИИСТИ) за „Особености на регламентираната промяна. Случаят с Полша и България“, в който беше направен сравнителен анализ на проблемите в икономическото развитие на Полша и България през 80-те години на XX в., нивото на противопоставяне на властта, позициите на двете страни в международен аспект (най-вече отношението към тях от страна на Запада и на Съветския съюз), степента на подготвеност и подхода на договарящите се управляващи и опозиция, и резултатите от така регламентираната промяна.

Четвъртото заседание беше открито с доклада на ас. д-р Анелия Стоянова (ИИСТИ), посветен на „Хабсбургското разузнаване в Османската империя през XVI век“. Лекторката посочи, че през XVI век, в условията на ескалация на традиционните политически противоборства за хегемония в Европа и поява на нови военни и икономически предизвикателства „отвън“, надхвърлящи границите на Стария континент, взимането на политически решения повече от всякога се нуждае от осигуряване на постоянен поток от актуална информация. Испанските Хабсбурги успяват да изградят изключително широка мрежа от шпиони и информатори на територията на Османската империя и осигуряват постоянен поток на информация към Мадрид. В условията на липса на официални дипломатически контакти, именно професионалните шпиони осигуряват необходимите канали за комуникация между двете империи. От друга страна, полученото през 1547 г. от австрийските Хабсбурги право да изпращат свой постоянен представител в османската столица е от съществено значение за развитието на дипломатическите отношения между Виена и Истанбул. Сред основните задължения на дипломатите е именно набирането и препращането към императорския двор на ценна информация относно случващото се в османския двор и империята като цяло.

Доц. д-р Теодоричка Готовска-Хенце (ИИСТИ) изнесе доклад за „Българското минало като градиво за „Славянски древности“ (1837) и мястото му в развитието на чуждестранната българистика“. В него беше представена средновековната българска история в контекста на славянското заселване на континента, както е разработена тя в единствения исторически труд на известния чешки славист от словашки произход Павел Йозеф Шафарик (1795 – 1861). Лекторката анализира мястото на изследването в развитието на българската историография и посочи основополагащия му характер не само за по-нататъшното развитие на позитивистката историческа българистика, но и за привличането на вниманието към съдбата на тогавашните българи. Становището на Шафарик, че началото на българската държава трябва да се свърже не с идването на прабългарите, а да започне със славянската колонизация на Балканите, впоследствие аргументирано разработва първият български професионален историк Марин Дринов и в общи линии е валидна и до днес. Неопровергана остава и констатацията за общославянското значение на мисионерското дело на Св. св. Кирил и Методий и на книжовния разцвет в България през IX в.

Доц. д-р Дмитро Миколенко (Харковски национален университет Василий Карзин) изнесе доклад на тема „Under close control of the Bulgarian prime minister: the

relationship between prince Ferdinand and head of government Stefan Stambolov in the Assessments of the Russian Public (1887 – 1894)“. Лекторът постави акцент върху факторите, които водят до увеличаване, или съответно намаляване, на интереса в Русия към отношенията между българския монарх и министър-председателя в периода 1887 – 1894 г. В хода на изложението беше изяснено отношението на руските журналисти към отстраняването от власт на Стефан Стамболов през 1894 г. Отбелязани бяха и оживените дискусии, свързани с причините за противоречията между Фердинанд и Стефан Стамболов.

Проф. д-р Валентин Спиридонов (ВТУ) представи доклад на тема „Кайзер срещу канцлер. Сблъсъкът Вилхелм II – Бюлов по въпроса за независимостта на България 1908 г.“. В изложението си той акцентира върху разногласието между кайзера и канцлера относно позицията на Германия за евентуалната независимост на България през лятото на 1908 г. В историографията, основавайки се на нескритите туркофилски настроения на Вилхелм II и на злъчните му изказвания спрямо княз Фердинанд, доминира становището за негативното отношение на Германия към предполагаемия суверенитет на Княжество България. От своя страна канцлерът Фон Бюлов, запознат с намеренията на Австро-Унгария за обявяване на анексия на провинциите Босна и Херцеговина, не уведомява кайзера за плановете на Дунавската монархия, а пред виенския си колега Фон Ерентал декларира лоялността на Германия. Предвид целия комплекс от външнополитически проблеми на Райха, канцлерът налага проавстрийската над протурската ориентация на германската външна политика. Бюлов е наясно, че планираната от Австро-Унгария анексия, съвсем естествено може да стане сигнал за обявяване на независимостта на България, и калкулира риска за Германия, когато дава съгласието си за реализацията на плана на Ерентал и обещава си за подкрепа на Австро-Унгария. Свързвайки по този начин предстоящите акции на Виена и София, канцлерът е принуден да подкрепи и българската независимост.

Петото заседание беше открито с доклада на проф. д.и.н. Людмил Спасов (Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“) за „Мисията на В.П. Потемкин на Балканите април – май 1939 г.“. Става въпрос за дипломатическата обиколка на заместник-народният секретар на външните работи на Съветския съюз В.П. Потемкин, която започва от Букурещ, продължава в София, където разговаря с българския външен министър и министър-председател Георги Кьосеиванов, на 26 април. След кратък престой в Анкара дипломатът се връща в София за 10 часа и разговаря с царя и Кьосеиванов. Румънският крал Карол обаче, за да успокои германците, избягва срещата със съветския дипломат, който от Румъния заминава за Варшава, преди отново да се върне в Москва. Според проф. Л. Спасов мисията на Потемкин има три основни задачи. Първата е, с оглед водените британско-френско-съветски преговори, румънско-полския пакт да разшири своето значение и да не бъде насочен само срещу СССР, а и срещу евентуална германска агресия. Втората – да проучи британските гаранции за Полша и Румъния, а също така и англо-полския договор за взаимопомощ, в който Съветският съюз и Германия са поставени на една „плоскост“. Съветското правителство иска да се уточни, че британската помощ ще се реализира при евентуална германска агресия над Полша, тъй като „Съветският съюз няма намерение да напада Полша“. На трето място, задачата на Потемкин е да проучи възможностите за сключване на Черноморски пакт, на базата на съветско-турски договор за взаимопомощ, а също така и за разрешаване на румъно-българския териториален спор за Южна Добруджа.

Проф. д.и.н. Луиза Ревякина (ИИСТИ) се спря на „Германското разузнаване в България през 1939 – 1944 г.: разузнавателни структури“. В доклада бяха обозначени основните периоди от проникването на германското разузнаване в България, чието на-

чало е поставено през 1887 г. Това на Хитлеристка Германия официално започва да функционира от 1938 г., а започва да действа през 1940 г., когато в България пристигат ръководителите на бъдещите служби – на Абвера и Гестапо. Те заедно с „Държавна сигурност“ се оформят с влизането на германската армия в България на 1 март 1941 г. Посочени бяха основните задачи на тези служби и бяха представени основните насоки на германското разузнаване: в икономическата, политическата и културната сфера. Най-ранната насока е културно-пропагандистка. От втората половина на 30-те години започва създаването на герmano-български Акционерни дружества, търговски предприятия, банки (общо 31), които фактически представляват агентура на германската държава в България. Политическото разузнаване се насочва към Двореца, управляващите, опозиционните сили, особено към дейността на комунистите в страната, следи се настроението на населението, политическото състояние на армията и на нейната боеспособност и др. Посочени бяха начините за получаване на необходимата за германското разузнаване информация и резултатите от тяхната дейност.

Доц. д-р Петя Димитрова (ИИСТИ) изнесе доклад върху „Холокостът и паметта за Втората световна война – предизвикателствата на чуждата историография и българският отговор“. Опорна точка в него е виждането, че в последните години именно Холокостът е превърнат в основното събитие в паметта за Втората световна война. Отговорът на въпроса, как се стига до подобно „извисяване“ на Холокоста над всички останали събития от военните години, се търси преди всичко в чуждата историография, като за целта се маркират основните моменти в нейното развитие през последните десетилетия. В същото време се прави опит българската историография да се съизмери с чуждата, да се разкрие, доколко тя е в крак със световните тенденции и доколко се съсредоточава само върху чисто българската събитийност.

Гл. ас. д-р Надежда Янковска (ИИСТИ) говори за „Кризите в комунистическото движение през 50-те и 60-те години на XX век – изследователски проблеми, тенденции и перспективи“. Тя обърна внимание на водещите тенденции, в световната историография да се разглеждат кризите в комунистическото движение през 50-те и 60-те години на XX век, чиито епицентър е социалистическият лагер, като фокусът е насочен предимно към тяхното влияние върху партиите от този лагер. Същевременно локалните кризи, възникващи в комунистическите партии извън лагера в резултат на големите кризи, остават почти неизследвани. Именно този факт обаче, съчетан с достъпността на различни архивни документи, предлага добри перспективи за бъдещи проучвания на „малките кризи“ в посочения период.

Проф. д-р Илияна Марчева (ИИСТИ) представи доклад, посветен на „Нови руски изследвания за историята на социализма по време на Студената война“. В него беше направен преглед на развитието на историографските оценки за взаимоотношенията в Източния блок през последните 30 години, основно в руската и българската историография. В доклада беше поставен акцент върху идеите за световната социалистическа система, една от крайъгълните камъни на която е СИВ, които се извеждат в изследванията на т.нар. нова вълна в световната историография. Лекторката обърна внимание на един от руските представители на тази вълна – Михаил Липкин, и неговите проучвания за взаимоотношенията в СИВ 1949 – 1979 като опит за създаване и функциониране на алтернативен глобалистки проект за устройство на света. Заедно с потвърждението, че СИВ е динамична система, в която източноевропейските членове са активни субекти, защитаващи националните си интереси (както доказват в своите изследвания младите западноевропейски изследователи), Липкин показва, че те се възползват от интеграционните тенденции в нея, за да установят проникването си в Третия свят.

Шестото заседание беше открито с доклада на гл. ас. д-р Ирина Григорова (ИИСтИ), посветен на „Декolonизацията и усилията на западните държави за запазване/пре-разпределение на влиянието им в бившите колонии в Средиземноморието“. В хода на изложението, регионът на Близкия Изток и Северна Африка бяха определени като зона от висок интерес не само за САЩ и СССР, но и за трети страни, каквито са западноевропейските съюзници на Вашингтон. Дадени бяха ключови примери, които онагледяват конкурентните действия на последните както по линия на националното стратегическо планиране, така и посредством механизмите на съгласувани действия на Европейската икономическа общност. Въз основа на техния критичен анализ, лекторката заключи, че измежду западноевропейските съюзници на Вашингтон, с най-активна дипломатия и консолидираща се позиция е Франция. В обобщението си тя изтъкна недостатъчната българска научна литература, в разглежданата проблематика, и благоприятните условия за обогатяването ѝ, предвид многобройните обстоятелствени информации в архивния фонд на България от периода на Студената война.

Доц. д-р Румяна Чукова (ИИСтИ) представи доклад за „Тридесет години държавно-политическа независимост на държавите от Централна Азия“. В него бяха разглеждани успехите и проблемите на демократизацията на бившите постсъветски азиатски републики и техните външнополитически съставляващи.

Ас. д-р Ирина Якимова (ИИСтИ) представи доклад за „Геополитически измерения на прехода“, в който се систематизират изводите на водещи български учени, очертаващи параметрите на българската геополитическа преориентация от Изток на Запад. Те се съпоставят с анализи на международни експерти и изследователи на „прехода“. Лекторката заключи, че проучванията по разглежданата проблематика, към настоящия момент, са разкрили много от военно-политическите или политико-икономическите детайли на преходните процеси, особено в техния начален етап на развитие, но този период от българската история все още е предизвикателство за науката и тепърва ще разкрива своите цялостни измерения след разсекретяването на нови архиви, предаването на работната документация на редица министерства, публикуването на все повече спомени на преки свидетели и участници в събитията, както и разширяващите се възможности за открит достъп до чуждестранни онлайн ресурси и документални бази данни.

С богатството от теми и проблеми, с високото ниво на интерпретация на историческите факти и изследвания, конференцията достойно отбеляза четиридесетгодишните усилия на българските учени от Института за исторически изследвания да са част от съвременното научно пространство.